

Linneuniversitetet

Kalmar Växjö

Självständigt arbete 15 hp

Genus i skönlitteratur

**En komparativ analys av Elizabeth Bennet och Bridget Jones
ur ett genusperspektiv**

Författare: Elin Johansson

Handledare: Annette Årheim

Examinator: Niklas Schiöler

Termin: HT15

Ämne: Svenska

Nivå: Avancerad nivå

Kurskod: 4SVÄ2E

Förord

”Packa aldrig mer än du själv kan bära”, brukar min pappa säga till mig när min resväska är lite för tung, eller när jag har för många väskor på mina axlar. Detta examensarbete kändes ett tag som på tok för mycket, men nu är jag här vid mållinjen i alla fall. Detta är mitt examensarbete i svenska med didaktisk inriktning, och jag är stolt över det. Tack till er som på ett eller annat sätt stöttat och hjälpt mig genom detta, det har varit ovärderligt! Ett speciellt tack till min handledare Annette Årheim för hennes konstruktiva kommentarer. Tack också till mina kurskamrater – snart kan vi titulera oss själva ämneslärare i svenska!

Till mamma, pappa och lillebror. För att ni alltid tror på mina kunskaper.

Till saknade Rocky. Du är en stjärna nu.

Till min vän Malin. Dygnet runt, året runt.

Med förhoppning om givande läsning!

Elin Johansson

Ämneslärarprogrammet

Linnéuniversitetet, Växjö

2016

Abstract

Title: Gender in fiction: A comparative analysis between Elizabeth Bennet and Bridget Jones in a gender perspective

Author: Elin Johansson

This thesis analyses protagonist Elizabeth Bennet in Jane Austen's book *Pride and Prejudice* (1813) and protagonist Bridget Jones in Helen Fielding's book *Bridget Jones' Diary* (1996) from a gender theory perspective. I use a comparative method to analyse how two themes are portrayed in the books: *family and marriage* and *education and career*.

The study shows that Elizabeth, from a gender perspective, is controlled by the society and her family's expectations that she must marry a man of the right table. Bridget, on the other hand, lives in accordance to the patriarchal norm, but this seems rather appear on a more personal level. Regarding education and career it seems to have gone from seeing this as an important part of being a woman not just for herself personally but also for being more attractive for men, to an objective perspective where education seems to define your work ability instead of the woman herself.

The study, in a didactic point of view, can be useful for teachers to help their pupils to see how gender is constructed and deconstructed from time to time. The syllabus of the subject of Swedish gives opportunities for the pupils to discuss and maybe first and foremost problematize gender and equality in both a literary historical perspective and a personal way.

Key words: Jane Austen, *Pride and Prejudice*, Helen Fielding, *Bridget Jones' Diary*, Swedish, didactic, upper secondary school, comparative method

Nyckelord: Jane Austen, Helen Fielding, *Bridget Jones dagbok*, *Stolthet och fördom*, Elizabeth Bennet, didaktik, svenskämnet, gymnasieskolan, komparativ metod

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	1
1.2 Disposition.....	2
1.3 Problemformulering med didaktisk utgångspunkt	2
1.4 Gymnasieskolans styrdokument ur ett genusperspektiv	3
2 Tidigare forskning	5
2.1 Flicksexualitet i ungdomsromaner.....	5
2.2 Perspektiv på genusordning i skönlitteratur	7
2.3 Litteraturdidaktisk forskning ur genusperspektiv	10
3 Genusteori	11
4 Metod	13
4.1 Komparativ litteraturanalys	13
4.2 Analysmodell.....	13
4.3 Metodkritik och reliabilitet.....	14
5 Analys	14
5.1 <i>Stolthet och fördom</i>	15
5.2 <i>Bridget Jones dagbok</i>	17
5.3 Komparativ analys	20
5.3.1 Familj och äktenskap	20
5.3.2 Bildning och karriär.....	23
6 Diskussion med didaktisk belysning	24
6.1 Genus och skönlitteratur ur ett didaktiskt perspektiv	24
6.2 Framtida forskning	26
Referenser	I

1 Inledning

Jane Austen (1775–1817) är författare till en rad kända romaner. Austens andra roman, vilken kan betraktas som en av hennes viktigaste, är *Stolthet och fördom* (1813). Ett centralt tema i hennes böcker är människans utveckling till insiktsfullhet och mogenhet. (Nationalencyklopedin, sökord: *Jane Austen*). Helen Fielding (1958–) är känd för sina böcker om den nu så folkkära Bridget Jones och fick sitt genombrott när *Bridget Jones dagbok* (1996) utgavs.¹ Boken har filmatiserats och har dessutom fått två uppföljare (Nationalencyklopedin, sökord: *Helen Fielding*). *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok* står i fokus för detta examensarbete i svenska med didaktisk inriktning. Jag utgår från att läsaren är bekant med böckerna sedan tidigare och har därför valt att inte göra någon närmre presentation av vare sig författarna eller böckernas handling.

Paul Tenngart (2010) skriver i boken *Litteraturteori* att det idag finns spelrum för undersökningar i genusteori i litteratur. Litteratur bidrar till att upprätthålla de konstruktioner vi har av genus, men lika viktig kan litteraturen vara för att dekonstruera och generera nya genusaspekter (s. 117, 123). Skönlitteratur är en central del av skolans svenskämne och kan bidra till att utveckla eleverna beträffande både historiska och kulturella händelser som format vårt samhälle, men också elevernas egen förståelse för människan och de föreställningsvärldar hon har (*Ämne – Svenska*, Skolverket 2011). *Bridget Jones dagbok* utgavs nästan 200 år efter *Stolthet och fördom* och har blivit betraktad som en modern version av denna roman, men vad har egentligen hänt med framställningen av kvinnan under 200 år?

1.1 Syfte och frågeställningar

Denna uppsats undersöker hur genus skildras och kan förstås i *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok* genom de två kvinnliga protagonisterna Elizabeth Bennet respektive Bridget Jones. Med utgångspunkt i en komparativ metod undersöker uppsatsen vilka likheter respektive skillnader som böckerna uppvisar utifrån ett genusteoretiskt perspektiv. Genus är dessutom en jämställdhetsfråga och något som skolverksamheten ständigt arbetar med att förmedla till eleverna, vilket gör denna studie relevant ur ett didaktiskt perspektiv. Målet med studien är att diskutera hur genus i skönlitteratur kan användas i svenskämnet på gymnasieskolan.

---

¹ Jag har valt att använda böckernas svenska titlar i uppsatsen. Årtalen angivna här är dock böckernas första publikationsår, d.v.s. böckerna hade ännu inte blivit översatta till svenska.

Följande frågeställningar ämnar jag besvara i uppsatsen:

- 1) Hur framställs Elizabeth Bennet respektive Bridget Jones ur ett genusteoretiskt perspektiv utifrån analysystemana *familj och äktenskap* och *bildning och karriär*?
- 2) Utifrån ovanstående: vilka likheter och skillnader finns?

1.2 Disposition

I uppsatsens inledande kapitel har jag hittills redogjort för uppsatsens syfte och frågeställningar. Vidare tillkommer en beskrivning av uppsatsens didaktiskt problematiserande uppgift och en presentation av skolans styrdokument, i synnerhet ämnesplanen för svenskämnet på gymnasieskolan. I kapitel 2 presenteras tidigare forskning. Studien tar upp såväl tidigare forskning som gjorts om genus i skönlitteratur, men också forskning om hur just genus i skönlitteratur kan bli didaktiskt användbart. Följande kapitel beskriver genusteori utifrån forskning av Judith Butler, Yvonne Hirdman och Simone de Beauvoir. Kapitel 4 beskriver komparativ metod och den analysmodell uppsatsen utgår från. Vidare presenteras metodkritik och hur studien förhåller sig till begreppen reliabilitet och validitet. Analysen av *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok* görs i kapitel 5. Böckerna presenteras först var för sig för att sedan komparativt analyseras. Här besvaras uppsatsens två frågeställningar. Uppsatsens sista kapitel, kapitel 6, diskuterar målsättningen med denna studie, det vill säga hur man didaktiskt kan arbeta med genus i skönlitteratur i gymnasieskolans svenskämne. Avslutningsvis presenteras möjligheter för framtida forskning inom just genus i skönlitteratur.

1.3 Problemformulering med didaktisk utgångspunkt

Till skillnad från tidigare studier om Austens *Stolthet och fördom* och Fieldings *Bridget Jones dagbok* som främst är rent litteraturvetenskapligt hållna, profilerar sig min genom att anlägga ett didaktiskt perspektiv på hur dessa två böcker skulle kunna bli didaktiskt användbara i svenskämnet på gymnasieskolan. Uppsatsens målsättning och problematiserande uppgift är att diskutera hur svenskämnet didaktiskt kan använda sig av denna studies analys för undervisning om genus i skönlitteratur.

Gunilla Molloy (2007) hävdar att vissa litterära verk uppfattas som mer respektive mindre värdefulla för eleverna att ta del av och därmed för svenskläraren att undervisa om då detta ”är en del av svenskämnets tradition.” (s. 110). Hon problematiserar att man

kanske inte ska börja med böcker som tillhör den litterära kanon, utan istället ta utgångspunkt i samtida texter. Molloy får medhåll från Emma Tornborg (2013) som i artikeln ”Populärlitteratur i klassrummet” skriver att det ”finns [...] en pedagogisk poäng med att börja där eleven är och sedan tillsammans fördjupa kunskapen om litteraturhistoria och litterära genrer.” (s. 138). Molloy hävdar att det blir enklare för eleven att tillägna sig litteraturhistorien och innehållet i äldre texter genom att utgå från samtidens litteratur. Hon menar vidare att detta tillvägagångssätt kan hjälpa eleverna att förstå sig själva och sin plats i samhället utifrån den historia och de värderingar som präglat människan genom tiderna. Molloy betonar risken som finns i att elevernas läsning kan stanna på ett ytligt plan om de inte förstår litteraturhistorien och att såväl historiska som kulturella aspekter påverkar och formar litteraturens innehåll (s. 130f).

Svenskämnet kan alltså ge elever kunskap om hur någon aspekt i skönlitteraturen har framställts vid olika tidpunkter i historien. Denna uppsats visar hur kvinnan skildrats i två skönlitterära böcker från två olika århundranden, vilket därmed kan bidra till elevers kunskap om hur litteratur skildrar samhällets syn på, i detta fall genus, vid den tid då boken skrevs.

1.4 Gymnasieskolans styrdokument ur ett genusperspektiv

I detta avsnitt presenteras några av gymnasieskolans styrdokument som jag funnit relevanta att ta upp i min uppsats. Läsaren ska vara medveten om att detta bara är ett excerpt ur styrdokumentet. Jag har valt att inte avgränsa studien till att behandla en specifik kurs i gymnasieskolans svenskämne, utan vill visa på att det finns flera öppningar för en diskussion om genus i *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok*. Gymnasieskolans läroplan uttrycker skolans värdegrund:

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som utbildningen ska gestalta och förmedla. (Läroplan Gy11, Skolverket 2011).

Värdegrunden säger att jämställdhet ska uppmärksammas och vikten av detta begrepp ska förmedlas till eleverna genom utbildning. Ett sätt att göra detta på är genom läsning av skönlitteratur. Inga Wernersson (2012) skriver i artikeln ”Om genusordning förr och nu – betydelsen av utbildning” att skolans jämställdhetsmål, vilket innebär att motverka uppkomsten av destruktiva sätt att se på kön och genus, inte avsevärt har förändrats sedan 1960-talet. Hon menar att individen istället för att anpassa sig till de

föreställningar som finns om kvinnligt och manligt ska skapa sig sitt eget liv (s. 392, 394). Genus är således ett viktigt och högst relevant ämne att diskutera i skolan. I ämnesplanen för svenskämnet på gymnasieskolan står:

Eleverna ska ges möjlighet att i skönlitteraturen se såväl det särskiljande som det allmänmänskliga i tid och rum. Undervisningen ska också leda till att eleverna utvecklar förmåga att använda skönlitteratur och andra typer av texter samt film och andra medier som källa till självinsikt och förståelse av andra människors erfarenheter, livsvillkor, tankar och föreställningsvärldar. Den ska utmana eleverna till nya tankesätt och öppna för nya perspektiv. (Ämne – Svenska, Skolverket 2011).

Ämnesplanen visar att skönlitteratur har en given plats i svenskämnet och beskriver vilken kunskap eleverna ska få genom att tillägna sig skönlitteratur från olika tidpunkter och kontexter. Att arbeta med skönlitteratur ger också, vilket ämnesplanen säger, möjligheter för eleverna att utveckla och utmana sina föreställningsvärldar. En diskussion om genus i skönlitteratur kan därför lämpa sig väl för detta ändamål.

Kursplanen för *Svenska 2* i gymnasieskolan säger att skönlitteratur kan lära eleverna om hur samhället ser ut och har sett ut under historiens gång eftersom att ”skönlitteraturen har formats av förhållanden och idéströmningar i samhället och hur den har påverkat samhällsutvecklingen.” (Skolverket 2011). Samhällsförändringar är alltså något som skildras i skönlitteratur och därmed också frågan om jämställdhet mellan könen. Valet av att analysera *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok* kan därför bli intressant då det bör finnas påtagliga skillnader i framställningen av kvinnan då böckerna utgavs med nästan 200 års tidsskillnad. Förutom att eleverna ska tillägna sig en förståelse av hur litteraturhistorien ser ut säger svenskämnet läroplan att eleverna ska kunna relatera det de läser till sig själva (Ämne – Svenska, Skolverket 2011). Undervisningen om skönlitteratur ska således förstås på två sätt.

Kursplanen i *Litteratur* för gymnasieskolan fördjupar möjligheten för eleverna att själva göra en litteraturanlys genom att analysera hur något tema, exempelvis familjen eller naturen, framställs i skönlitteratur från tid till tid (Skolverket 2011). Genom en analys av protagonisterna Elizabeth Bennet och Bridget Jones finns det möjligheter och öppningar för analys om ett tema. Denna uppsats belyser detta genom att göra en komparativ analys av kvinnans framställning i *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok*. Kursplanen i *Litteratur* ger också eleverna chansen att tillämpa olika teorier och metoder för att kunna göra en sådan här typ av analys (Skolverket 2011).

Ett syfte för svenskämnet i gymnasieskolan är att eleverna ska få möjlighet att utveckla kunskap om olika berättartekniska drag i bland annat skönlitteratur från olika

tider (*Ämne – Svenska*, Skolverket 2011). *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok* skiljer sig åt i termer av berättarteknik. *Stolthet och fördom* är berättad i tredjeperson medan *Bridget Jones dagbok* är en jagberättelse i dagboksform. Gorm Larsen (2012) skriver i artikeln ”Berättare” att man i narratologin grovt räknar med två berättartyper: *den homodiegetiska berättaren* och *den heterodiegetiska berättaren*. Den förstnämnda definieras av en jagberättare medan den heterodiegetiska berättaren ställer sig utanför själva berättelsen och intar ett tredjepersonsperspektiv. Larsen menar att berättaren, med andra ord textens avsändare, är den mest centrala faktorn för det som berättas och de värderingar som kommer till uttryck därigenom (s. 61f). Denna uppsats synliggör genusrelaterade värderingar utifrån protagonisterna Elizabeth Bennet och Bridget Jones, men vad betyder värderingarna som uttrycks i böckerna i förhållande till det homodiegetiska respektive heterodiegetiska berättarperspektivet? Att tillsammans med eleverna föra en diskussion om berättartekniken och hur den skiljer sig åt i *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok* kan därför vara intressant ur ett genusperspektiv. Frågan man här kan ställa sig är vad de två olika berättarperspektiven betyder och vilken funktion de har för hur kvinnobilden förmedlas i böckerna. Denna uppsats fördjupar sig inte avsevärt i denna fråga, men läsaren bör vara medveten om att det finns en möjlighet att diskutera detta i svenskämnet i samband med läsning av *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok*.

2 Tidigare forskning

I detta avsnitt kommer jag redogöra för forskning om genus i skönlitteratur. Jag kommer också att ta upp den forskning jag funnit om genus ur ett litteraturdidaktiskt perspektiv.

2.1 Flicksexualitet i ungdomsromaner

Litteraturvetaren Mia Franck (2009) har skrivit avhandlingen *Frigjord oskuld: Heterosexuellt mognadsimperativ i svensk ungdomsroman*. Syftet med hennes undersökning är att studera ”hur flicksexualitet gestaltas i svensk ungdomsroman.” (s. 15). Utgångspunkten tas i den heterosexuella normen och hur andra typer av sexualiteter relaterar till denna norm, vilken i ett sådant samhälle, med denna norm, också skapar de olika sexualiteterna. Franck menar att heterosexualitet framställs som det normala hos människan, medan andra sexualiteter (t.ex. homosexualitet) är avvikande och därmed normbrytande. Hur pass påtagligt normbrytandet är beror på i vilken grad omgivningen

anser att en annan sexualitet än heterosexualitet är avvikande (s. 15). Heterosexualiteten kan alltså sägas vara normen i ett samhälle om det är så att andra sexualiteter blir betraktade som avvikande av omgivningen. Francks analys fokuserar på hur samhällsklasser konstruerar och påverkar sexualiteter och hur detta är beroende av människans vilja att bli respekterad (s. 29). Franck analyserar ungdomsromaner utifrån teorin om att sexualitet är kulturellt konstruerad, det vill säga dynamisk och ständigt formbar utifrån den kultur vi lever i (s. 19ff). Franck använder sig av queerteori för att analysera det icke-normativa förhållandet i såväl heterosexuella som andra sexualiteter (s. 24).

Den manliga blicken handlar om att betrakta sig själv eller analysera hur andra ser på en genom de ideal som etableras. Målet är att vara tillräckligt attraktiv för den manliga blicken. En kvinna iakttar också utgående från samma erfarenhet och kan därmed betrakta sig själv och andra kvinnor med en manlig blick. I samband med ungdomsromaner blir betraktandet speciellt viktigt då de unga karaktärerna ständigt skärskådar sig själva i relation till hur de uppfattar att de borde vara. (2009:29f).

Detta citat är ytterst intressant ur ett genusperspektiv och för denna uppsats analys av *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok*. Franck skriver att kvinnan är föremål för en manlig blick och iakttar sig själv utifrån en manlig blick, det vill säga hur hon tror att en man vill och föreställer sig att hon ska vara för att attrahera honom. Just detta blir, enligt Franck, centralt i ungdomsromaner då denna blick ständigt är närvarande hos personerna i böckerna och således påverkar deras sätt att se och uppfatta sig själva (2009:29f).

Intressant i denna uppsats är att se huruvida Elizabeth Bennet och Bridget Jones själva har och blir föremål för en manlig blick och hur detta tar sig uttryck i de två analyssystemana *familj och äktenskap* och *bildning och karriär*. Böckernas skilda berättarperspektiv kan också vara av värde att beakta här. Att analysera *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok* kan alltså ge en uppfattning om hur denna manliga blick kommer till uttryck i de båda romanerna. Även om de manliga protagonisterna i böckerna, det vill säga mr Darcy i *Stolthet och fördom* och Daniel Cleaver och Mark Darcy i *Bridget Jones dagbok*, inte är primära analysobjekt bör man vara medveten om att framställningen av kvinnan inte kan sägas vara oberoende mannen.

Franck har analyserat fem svenska ungdomsromaner från 1960- till 2000-tal: *Tillträde till festen* (Gunnel Beckman), *Juliane och jag* (Inger Edelfeldt), *När alla ljuger* (Peter Pohl), *Lilla Marie* (Mats Wahl), *Ingen grekisk gud, precis* (Katarina Kieri) (2009:49ff). Nämnas ska dock att Franck också har studerat pojkars sexualitet för att

kunna göra en rättvis analys av heterosexuallitetsnormen (s. 273). Franck skriver att kön och sexualitet görs närvarande i en text genom romangestaltarnas repliker (s. 34). Hennes analys visar att flickor konstruerar heterosexuallitet på fler än bara ett sätt, vilket syns i deras handlingar (s. 273). Analysen säger att romangestaltarna är medvetna om sin egen könstillhörighet och sexualitet och hur detta ständigt skapas samtidigt som handlingsmönstret gentemot andra påverkar och förändrar synen på sexualiteten (s. 284). När något bryter mot den heterosexuella normen blir det viktigt för bokfiguren att försöka osynliggöra detta för att bibehålla samhällets förväntningar om denna norm, vilket ofta visar sig i att romangestalten blir tyst (s. 281f). Avslutningsvis poängterar Franck att skapandet av en sexualitet påverkas av faktorer som kön, ålder, klass och självreflektion genom och i relationer (s. 283f).

2.2 Perspektiv på genusordning i skönlitteratur

Ylva Kjellsdotters (2007) magisteruppsats, *”En kärlekshistoria vi alla drömmer om”*: *En analys av chick lit ur ett genusteoretiskt perspektiv*, undersöker genussystemet i sju chick lit-romaner: *Bridget Jones dagbok* (Helen Fielding), *Vince & Joy* (Lisa Jewell), *Babyfeber* (Jane Green), *Å andra sidan* (Marian Keyes), *Byt liv med mig* (Adele Parks), *Fyra i leken* (Jane Moore) och *Gå vidare* (Anna Maxted). Kjellsdotter undersöker kvinnliga och manliga föreställningar om genusordningen som kommer till uttryck och hur dessa bekräftas i de valda böckerna. Hon fokuserar sin analys på hur genus konstrueras i romanerna och jämför inte böckernas genuskonstruktion med verklighetens genusstruktur, även om Kjellsdotter menar att man ändå antar att romanerna speglar genus så som det ser ut i verkligheten (s. 4f, 22).

Kjellsdotter kommer fram till att romanerna är tydligt kopplade till traditionella föreställningar och kvinnligt och manligt genus. Det finns ett stereotypt beteende hos romanernas protagonister, vare sig de är kvinnor eller män. Kjellsdotter menar att detta är allra tydligast när det kommer till de egenskaper som ses som åtråvärda av de båda könen (s. 42). Kjellsdotter uppsats visar på hur tydligt genus och konstruktioner av vad som är kvinnligt och manligt framkommer i chick lit-romaner. Kvinnor framställs som utseendefixerade och även moderskapet i förhållande till självständighet skrivs det mycket om. ”De flesta av kvinnorna hyser en längtan efter att bli omhändertagna och känna sig trygga och vissa uttrycker till och med krav på att mannen bör vara ekonomiskt stabil.” (s. 41). Kjellsdotter har dessutom funnit att vissa egenskaper, dominans, egoism och självcentrism, ses som mindre bra av kvinnor att ha (s. 41).

Männen i romanerna kopplas liksom kvinnorna till traditionella genusmönster. Att vara stark, ha ett jobb med bra inkomst och vara en trygghet är faktorer som kommer fram i romanerna. (s. 42). Männerna ses som kvinnans hjälte och karaktäriseras av jobb och ekonomi. (s. 44).

Kjellsdotters resultat, menar hon, är överraskande då traditionella genusmönster är så pass närvarande i romanerna när genren chick lit ger sken av att handla om kvinnor som självständiga, karriärstarka och deras allmänt höga krav de ställer på en framtida man (s. 44). Det verkar alltså finnas en paradox i vad en chick lit-bok sägs vara i jämförelse med hur den faktiskt är. Slutsatsen Kjellsdotter drar är att chick lit-romaner upprätthåller den hierarki som finns gällande genusystem (s. 46).

Kristina Nilsson (2008) menar i kandidatuppsatsen *The Accomplished Woman – No Changes Accomplished? Comparison of the Portrayal of Woman in Jane Austen's Pride & Prejudice and Helen Fielding's Bridget Jones* att trots att det gått 200 år sedan *Stolthet och fördom* skrevs är det i mångt och mycket samma kvinna vi möter i både *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones* (s. 4). Nilssons mål med analysen är att jämföra dem i ett *då och nu*-perspektiv. Nilsson använder sig av feministisk litteraturteori för att beskriva hur den fulländade kvinnan tar sig uttryck i böckerna (s. 4f). Nilsson utgår från sex kategorier i sin analys av kvinnorna i *Stolthet och fördom* respektive *Bridget Jones dagbok* (s. 7):²

1. Fysiskt utseende
2. Utbildning och kunskap
3. Äktenskap och barn
4. Karriär och erfarenheter
5. Status och klass
6. Uppförande och beteende

Nilssons analys visar att samtliga kategorier finns i båda böckerna och är centrala. Lite må det ha ändrats (s. 24ff).

Utseende är i *Stolthet och fördom* viktigt för kvinnorna för deras chans till giftermål och en framtid. Även för Bridget Jones är utseendet centralt och fokus ligger på siffrorna vågen visar. Jane Austen och Helen Fielding skriver, enligt Nilsson, om detta på ett satiriskt sätt: "Austen by making her heroine Elizabeth someone whose other qualities, such as humour and intelligence, get priority over beauty and Fielding by

---

² Min översättning av kategorierna presenterade av Nilsson i hennes magisteruppsats (2008:7).

making Bridget's character realise that all of her problems are not solved once she reaches her ideal weight: there are deeper underlying issues.” (s. 24).

Utbildning tar sig uttryck på lite olika sätt i böckerna. I *Stolthet och fördom* är det viktigt att kunna behärska språk och läsning, dock saknas det en mer formell utbildning för kvinnor. I *Bridget Jones dagbok* är utbildning viktigt för att bli sedd som fulländad, men det finns en underliggande paradox i detta: kvinnor behöver inte ha en formell utbildning, men om hon inte har det kan män ha svårt att ta henne seriöst (s. 25).

I *Stolthet och fördom* är giftermål och ekonomi tätt sammanlänkade i motsats till *Bridget Jones dagbok* där det läggs mer fokus på den sociala acceptansen man får i ett ingått äktenskap. Båda romanerna är dock på det klara med att äktenskap, och barn, måste till för att ses som en fulländad kvinna (s. 25).

Den kanske mest intressanta skillnaden jag anser Nilsson funnit är att färdigheter, såsom att kunna rita och dansa, inte längre är nödvändigt för att kvinnan ska ses som fulländad. I *Stolthet och fördom* var det viktigt med färdigheter, men i *Bridget Jones dagbok* tar sig färdigheterna uttryck i karrären istället för som en del av den person man är (s. 25).

Status och klass är ett tydligt tema i *Stolthet och fördom*, exempelvis ses inte Elizabeth Bennet som bra nog för mr Darcy då hon inte kommer från samma höga klass som han. Bridget Jones har en vilja att försöka passa in i den högre samhällsklassen, vilket hon tror ger henne mer respekt och därmed också upplevs som en mer fulländad kvinna. Vad Nilsson dock poängterar är att detta är ett krav Bridget Jones ställer på henne själv, det är inget någon annan förväntar sig av henne (s. 18ff).

Beträffande analyskategorin uppförande och beteende menar Nilsson att det inte finns någon skillnad i hur detta är framställt i *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok*. Hon skriver att även om Elizabeth Bennet och Bridget Jones kanske inte alltid har ett uppförande som är i enlighet med det som samhället förväntar sig av dem att ha, så slutar det lyckligt. Nilsson menar att detta kan vara ett tecken på att Jane Austen och Helen Fielding sänder kritik mot att kvinnor betydligt oftare än män blir bedömda utifrån hur de beter sig (s. 26).

Slutsatsen Nilsson drar är att den fullvärdiga kvinnan bedöms på samma sätt nu som då enligt de kriterier som hon har analyserat, med den skillnaden att kvinnans ställning och rättigheter i samhället har förbättrats (s. 24, 26).

2.3 Litteraturredidaktisk forskning ur genusperspektiv

Michael Tengberg (2009) har skrivit artikeln ”Förhandlingar om genus i skolans litteratursamtal: En interaktionsanalys.” Genom litteratursamtal undersöker Tengberg hur elever i årskurs 8 konstruerar genus utifrån läsning av en skönlitterär bok. Tengberg menar att genus inte bara konstrueras och är avhängigt det som händer i det verkliga livet, utan genus skapas också i receptionen av litteratur. Tengberg skriver att det är läsaren själv som skapar vad hen finner är manligt respektive kvinnligt i en text. Han tar således utgångspunkt i två teorier om hur genus konstrueras: *receptionsteoretisk* och *interaktionistisk* (s. 170ff). För att undvika att interaktionsanalysen leder till att flickor och pojkar blir förstådda inom ramarna för att vara just flickor och pojkar utgår Tengberg från att genus skapas ur och av själva litteratursamtalet. Om det biologiska könet får inverkan på analysen riskerar studen förlora sin trovärdighet (s. 172f). Han säger att ”fiktionstexten i skolan inte sällan används som motor för att få till stånd en diskussion om normer, moral och värden.” (s. 178). Ur ett didaktiskt perspektiv är detta intressant då det är viktigt ”att eleverna accepterar texten som representation av en möjlig verklighet.” (s. 178). Tengberg visar, genom en modell, hur litteratursamtalet i elevgruppen rör sig från boken i sin helhet, till huvudpersonen (som i detta fall är en kille), vidare till killar i allmänhet och avslutningsvis till killarna i elevgruppen (s. 182). Detta sätt på vilket litteratursamtalet sker, säger Tengberg, är ett relativt vanligt i skolsammanhang. Boken går från att bara vara en text till att bli en verklighet: ”Vad som till synes handlade om en bok och om en skoluppgift handlar plötsligt om eleverna själva och deras genuskonstruktioner.” (s. 182f). Tengberg menar även att det som eleverna i en grupp uttrycker inte behöver motsvara det de egentligen, som enskilda individer, tycker och tänker om något (s. 184).

Linda Adamsson och Annika Lindgren (2009) har skrivit *Ordning och reda i genusordningen? En analys av fyra skönlitterära böcker*. De undersöker hur genus, speciellt heteronormativiteten, framställs i fyra skönlitterära böcker (två som läses i grundskolan och två i gymnasieskolan): *Kort kjol* (Christina Wahldén), *Hey Dolly* (Amanda Svensson), *Den osynlige* (Mats Wahl) och *Låt den rätte komma in* (John Ajvide Lindqvist). Adamsson och Lindgren kopplar sedan resultatet till skolans styrdokument och då i synnerhet till svenskämnet i gymnasieskolan. Författarna utgår från genus- och queerteori och använder sig av litteratursociologi för att analysera detta. Genom textanalys och boksamtal söker de svar på hur kvinnliga och manliga karaktärer skildras i de fyra skönlitterära böckerna, hur genus konstrueras och om genus och

sexualitet isåfall problematiseras eller inte (s. 3). Resultatet av studien visar att samtliga skönlitterära böcker som står i fokus för studien upprätthåller en heteronormativ genusordning. I *Hey Dolly* och *Låt den rätte komma in* märks detta extra tydligt då denna genusordning problematiseras av karaktärerna i böckerna. Adamsson och Lindgren menar att böckerna de analyserat förmedlar traditionella könsmönster till läsarna. Det kan dock finnas elever som, om man endast läser skönlitteratur där traditionella könsmönster uttrycks, inte på samma sätt kan relatera till boken. Det är alltså av betydelse för svensklärare att vara medvetna om vilka värderingar som framkommer i skönlitteratur och att försöka variera valet av skönlitteratur utifrån detta. Adamsson och Lindgren menar, å andra sidan, att det är positivt att elever får läsa skönlitterära böcker med romangestalter som lever enligt samhällets normer om vad som anses vara manligt och kvinnligt. Anledningen till detta, menar de, är skolans uppgift att försöka motverka traditionella könsmönster (s. 57). Denna slutsats verkar dock lite motsägelsefull då Adamsson och Lindgren samtidigt poängterar exkluderingen elever kan uppleva vid användning av skönlitteratur med, enligt samhällets normer, stereotypa karaktärer.

3 Genusteori

Paul Tenngart (2010) menar att litteraturen på ett eller annat sätt för vidare människans tankar kring ett patriarkalt samhälle (s. 117, 123). Tenngart menar vidare att genusteori inte givet är detsamma som feminism då genus inte bara begränsar sig till att tala om kvinnan och hennes villkor. ”Istället handlar det här i första hand om könsroller och grundläggande orättvisa strukturer i samhället” (s. 113). Detta är något läsaren bör vara medveten om. Mannen har alltså en betydande roll i det att kvinnan betraktas som underordnad honom och därför kan man inte förbise det patriarkala samhället i en analys av kvinnans framställning. Även om någon jämförelse av mr. Darcy och Mark Darcy inte görs spelar de ändå roll för hur Elizabeth Bennet och Bridget Jones porträtteras och framställs som kvinnor. Uppsatsen ämnar tala om kvinnan ur ett genusperspektiv, inte ur ett feministiskt perspektiv.

Tenngart skriver om Simone de Beauvoirs tankar om kvinnan. Beauvoir menar att kvinnan är sin egen, och så även mannen, fri att skapa sitt eget liv och sin egen identitet (s. 114). Dock har det västerländska samhället begränsat människans egen vilja och frihet genom att normen här blivit patriarkal. Mannen ses som samhällets norm och kvinnan är underordnad honom. Detta har gjort att kvinnan fått en på förhand given

identitet, vilket de Beauvoir opponerar sig emot och menar att kvinnlighet inte är något inbyggt, utan snarare skapat av oss (s. 114).

Judith Butler (2007), genusteoretiker, har skrivit boken *Genustrubbel*. Butler menar att det finns ett problem med att "[...] termen *kvinnor* refererar till en gemensam identitet." (s. 51). Butler hävdar istället att vi bör se kvinnan som självständig, fri från konstruktioner som politiskt och kulturellt har skapat det politiken och kulturen ser som kvinnligt och inte dra alla kvinnor över samma kam. Därför är genus alltid i en skapande process (s. 52). Butler ställer sig dock frågan om ifall det finns något specifikt som utmärker kvinnan genom alla tider och då oberoende rådande politik och kultur. Hon säger att det är i dikotomin manligt/kvinnligt som det lättast går att urskilja det typiskt kvinnliga, vilket i sådant fall betecknar en gemensam identitetsfaktor hos kvinnor (s. 53). Butler säger att genus är dynamiskt: "[...] en rörlig punkt där kulturellt och historiskt specifika relationer sammanfaller." (s. 60). Med detta menar Butler att innebörden av begreppet genus vilar på människors relationer då det är i dessa relationer som genus konstrueras. I takt med tiden, och det faktum att människors relationer förändras, rekonstrueras också begreppet genus (s. 60).

Yvonne Hirdman (2012) har utvecklat en teori om genussystemet, vilken består av två sorters logik:

1. *Isärhållandets logik*: innebär att manligt och kvinnligt ska vara åtskilt
2. *Hierarkisk logik*: det manliga utgör samhällets norm

Detta system stärker den patriarkala synen i samhället och det utgör en fundamental tanke i genusordningen när vi talar om sociala, ekonomiska och politiska aspekter (s. 458ff). Hirdman menar att vi måste problematisera kvinnans ställning i samhället, både historiskt och i samtiden men säger också att genussystemet är föränderligt genom tiderna (s. 463, 469). Hon menar att genussystemet har en reproducerande tanke: "det är som det är för att det var som det var" (s. 467). Hirdman skriver vidare om det så kallade genuskontraktet. Genuskontraktet innebär att vi på en övergripande kulturell nivå, makronivå, har en idealtypsrelation, det vill säga hur en man och en kvinna ska förhålla sig till varandra i en relation, vilket således upprätthåller isärhållandets logik. Den sociala integrationsnivån, mesonivån, innebär att genuskontraktet kan vara påtagligt närvarande, exempelvis på jobbet. Slutligen kan också genuskontraktet och våra föreställningar om hur genus är finnas på individnivå, mikronivå, och där kan de konkretiseras ännu mer, exempelvis genom att ingå i ett äktenskap. Genuskontraktet,

menar Hirdman, ger oss ett verktyg för att fördjupa vår förståelse kring varför mer eller mindre osynliga regler för genus har sett ut och ser ut idag (s. 463).

4 Metod

I detta avsnitt presenterar jag den metod jag använt mig av vid analysen av Jane Austens *Stolthet och fördom* och Helen Fieldings *Bridget Jones dagbok*. Jag redogör även för de svårigheter jag funnit med metoden och analysen av de båda böckerna.

4.1 Komparativ litteraturanlys

Jag har valt att använda mig av en komparativ metod i analysen av protagonisterna Elizabeth Bennet och Bridget Jones. Thomas Denk (2012) menar i boken *Komparativa analysmetoder* att komparation innebär just detta, en jämförelse av och mellan objekt och att denna jämförelse leder till förståelse för det man studerar (s. 9f). Denk talar om något han benämner som *relationella egenskaper*. Relationella egenskaper innebär hur en aspekt i verk A förhåller sig till samma aspekt i verk B (s. 11). Genom att analysera relationella egenskaper på detta manér läggs ingen vikt vid hur analysystemana i böckerna var för sig kommer till uttryck. Innan den komparativa analysen görs presenteras dock böckerna var för sig för att en mer rättvis jämförelse ska kunna göras. Fokus ligger alltså på hur två utvalda teman (samma i varje bok) kan jämföras med varandra för att finna likheter och skillnader.

4.2 Analysmodell

Thomas Denk (2012) framhäver att det är viktigt att ha en komparationsmatris vid en jämförande studie. En komparationsmatris är en typ av analysmodell. Syftet med att utarbeta en sådan är att den ”presenterar och strukturerar det insamlade underlaget för komparationen.” (s. 22). Det är således ett sätt att organisera det man studerar.

Genom en närläsning av *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok* har två olika teman utkristalliserats som speciellt intressanta att komparativt analysera ur ett genusperspektiv. Holmberg & Ohlsson (1999) benämner detta sätt att finna analysysteman som *den explikativa tematiken*: ”I den explikativa tematiken söker man genom närläsning visa på ett eller flera teman i ett speciellt verk.” (s. 34). Generellt kan sägas att genus utgör själva huvudtemat under vilket två subteman ska analyseras. Utgångspunkt tas alltså i genusteori. Analysen presenterar först *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok* var för sig för att läsaren lättare ska få en bild av böckerna. På detta vis är förhoppningen att den komparativa analysen ska ge en så rättvisande bild av

böckerna och de tre temana som möjligt. De två temana som analyseras är *familj och äktenskap* och *bildning och karriär*.

4.3 Metodkritik och reliabilitet

Att göra en litteraturstudie är inte helt utan problem. Holmberg & Ohlsson (1999) menar att läsaren är subjektiv i sin läsning och tolkning av en texts teman. Detta innebär alltså att det jag ser vid läsning kanske någon annan inte ser på samma sätt, alternativt inte ser alls eller som en annan läsare observerar att jag inte alls har sett (s. 34, 47). De teman som jag har valt att analysera utgår, vilket tidigare sagts, från ett genusperspektiv, vilket har begränsat mitt seende till just det perspektivet. Jag har analyserat kvinnan, inte mannens, framställning. Detta innebär dock inte att jag helt har kunnat bortse från de manliga karaktärerna i böckerna då de bidrar med ett tolkningsaspekt beträffande hur kvinnan porträtteras ur ett genusperspektiv. Att tolka en text är inte heller det helt problemfritt, skriver Jesper Gulddal (2012) i artikeln ”Tolkning”. En tolkning av en text kan betraktas som en slags gråzon mellan exakt vetenskap och subjektivitet, det är en svår balansgång som forskaren måste hantera, men också med förståelsen att ”På tolkningens område finns inga slutgiltiga svar, bara goda frågor.” (s. 25).

Jag är medveten om att denna studie inte på något sätt kan generaliseras eller sägas vara giltig för hur genus skildras i andra skönlitterära böcker. Syftet är inte att belysa den tidpunkt vid vilken böckerna skrevs, och därför har inte någon analys av hur böckerna eventuellt anpassats till sitt historiska sammanhang kunnat göras. En sådan kontextbunden analys hade krävt fler analyser av böcker skrivna under samma tid. Vad som dock ska sägas är att studien blir tillförlitlig och gångbar utifrån det faktum att skönlitteratur kan vara, och i tidigare forskning också har, varit föremål för genusanalyser.

5 Analys

I detta avsnitt analyserar jag *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok*. Analysen sker först bok för bok för att sedan komparera de två temana: *familj och äktenskap* och *bildning och karriär*. Komparationen kommer även anknytas till genusteori och tidigare forskning.

5.1 *Stolthet och fördom*

Stolthet och fördom inleds med följande citat, vilket skulle kunna ses som kärnan i hela berättelsen:

Det är en allmänt vedertagen sanning att en ogift man försedd med en hygglig förmögenhet måste vara i behov av en hustru.

Hur lite man än vet om en sådan mans känslor eller uppfattningar då han flyttar till trakten är denna övertygelse så grundmurad hos familjerna i omgivningen att han blir betraktad som rättmätig egendom för någon av deras döttrar. (Austen 2011:7).

Boken handlar om familjen Bennet och då specifikt deras döttrar. Redan i citatet blir det tydligt att familjen är ett centralt tema i boken. Analysen fokuserar dock på dottern Elizabeth Bennet, eller Lizzy som hon också kallas. Mrs Bennet är mycket angelägen om att få sina döttrar gifta och blir glad när hon får reda på att en mr Bingley ska flytta till gården Netherfield. Mr Bingley är dessutom ogift, stilig och välbärgad (2011:8, 10, 16). Det dröjer inte länge förrän mr Bingley fattar tycke för miss Jane Bennet, den äldsta system. Elizabeth är mycket glad för sin systems skull, men när Jane insjuknar hemma hos mr Bingley på Netherfield åker hon genast dit. Elizabeth blir då, utan att hon först själv lägger märke till det, iakttagen av mr Bingleys vän, mr Darcy. Mr Darcy drog uppmärksamhet till sig genom sitt utseende, men kritiserades snabbt för att vara högfärdig och därför inte kunde ses på med samma goda blick som mr Bingley, detta trots mr Darcys välbärgade situation med eget gods och anseende (2011:16f). Elizabeth visar dock ett intresse för Darcy, men inte genom att tala direkt med honom, det är snarare så att de båda undviker varandra, utan genom de som Darcy umgås med. Elizabeth skjuter dessutom undan det faktum att mr Darcy iakttar henne.

Mrs Hurst sjöng tillsammans med system, och medan de höll på med det kunde Elizabeth, där hon stod och bladdrade i några nothäften som låg på pianot, inte undgå att märka hur ofta mr Darcys blick var fäst på henne. Hon kunde inte föreställa sig att en så förnäm herre skulle kunna vara förtjust i henne, men det verkade ännu konstigare att han skulle se på henne därför att han ogillade henne. Till slut kunde hon inte tänka ut något annat än att hon drog hans uppmärksamhet till sig därför att det fanns något hos henne som var mer fel och klandervärd, efter hans begrepp, än hos någon annan av de närvarande. Det antagandet vållade henne ingen sorg. Hon tyckte för lite om honom för att bry sig om hans gillande. (2011:66).

Inte bara Elizabeth verkade, ovilligt, förneka sina känslor. Mr Darcy ville inte ingiva sig själv i att han hade känslor för henne, än mindre låta detta gå ut över vare sig hans eget eller hennes liv (2011:76).

Även lojalitet mot familjen och bekanta är något som är påtagligt genom hela boken, detta märks inte minst hos mr Darcy när han uppmärksammar att Elizabeth går en bit

bakom honom själv och två andra, vilket han anser är oförskämt mot henne. Elizabeth vill dock inte vara i vägen och förstöra den redan *förtjusande grupp* som de redan utgör där de går i bredd och ursäktar sig därför med att hon skulle förstöra detta genom att tränga sin in och få dem att ändra väg för hennes skull. Detta trots att Elizabeth visar nyfikenhet för mr Darcy (2011:68, 98).

Familjen är den man lär från och av, men Elizabeth menar att om hon utgått från att hon haft familj skulle hon inte ingå i den världen med någon positiv bild på det då hennes far istället för att förnuft och klokhet gick på skönhet och ungdom. Elizabeth verkar alltså här ha insett att skönhet inte är allt. Genom förstånd kommer äktenskapet längre (2011:286). Familjen spelar en avgörande roll i valet av partner. När mr Collins, släkting och arvtagare till familjen Bennets gård, friar till Elizabeth blir Mrs Bennet glad och förstår inte hur Elizabeth kan säga nej till en man som han. Mr Bennet, å andra sidan, vill aldrig mer se henne om hon gifter sig med honom (2011:140). Äktenskapet kan således påverka och få konsekvenser för familjen. Beslutet om vem man ska dela sitt liv med är sålunda inte något man som egen person själv avgör, familjen är i högsta grad delaktiga i beslutet. Elizabeth visar dock att hon är en stark kvinna som visar på sin självständighet när sir Collins firar till henne:

'Nej, vet ni vad, sir', utbrast Elizabeth, 'det är ganska besynnerligt att ni kan hysa den förhoppningen efter vad jag sagt. Jag försäkrar att jag inte tillhör de där unga damerna – om det nu verkligen finns sådana – som är djärva nog att sätta sin lycka på spel genom att utgå från att erbjudande ska återkomma. Jag menar mitt nej på fullaste allvar. Ni skulle inte kunna göra mig lycklig, och jag är övertygad om att jag är den sista kvinna i världen som skulle kunna lyckliggöra er' (2011:135).

Elizabeth trotsar alltså att hennes egen mor anser att hon borde svarat ja till Collins frieri. Elizabeth visar här sitt förnuft och går efter sitt hjärta. Hon har redan bestämt sig, ingen annan har gjort det åt henne. När Elizabeth och Darcy bekänner sina känslor för varandra får Elizabeth försäkra sina föräldrar om att hon fattat rätt beslut i att gifta sig med mr Darcy och att det inte är ett förhastat beslut:

Genom att gång på gång försäkra att mr Darcy verkligen var hennes hjärtas val, genom att förklara hur hennes uppfattning om honom gradvis hade förändrats, genom att bedyra att hon var viss om att hans kärlek inte var ett tillfälligt infall eftersom den hade prövats under flera månaders tid och ivrigt räknat upp alla hans goda egenskaper (2011:449).

Bildning är något som prioriteras högt och Elizabeth beskrivs av mr Bennet som den av döttrarna som ”[...] har lite mer i huvudet än de andra.” (2011:9). Elizabeth

porträtteras ofta med en bok i händerna, även om hon själv säger att hon inte är någon bokmal (2014:49). I en sekvens diskuteras vad som anses vara attraktivt hos den man söker kärleken i, och just bildning är en av faktorerna som framkommer i detta. Inte minst uppförande i offentliga sammanhang är av stor betydelse. Även mr Darcy anser att kvinnan bör vara bildad, ha estetiska färdigheter, språkkunskaper och ett gott uppförande: ”Allt det måste hon ha”, sade Darcy, ”och till det måste ändå läggas något ännu viktigare, att hon förkovrar sig genom att läsa mycket.” (2012:51). Mycket tycks handla om personen i sig och vad hen kan.

5.2 Bridget Jones dagbok

Bridget sätter upp mål för sig själv i början av året och avger nyårslöften. Bridget skriver ner både sådant hon ska undvika att göra det kommande året och sådant hon ska göra. Hennes *Jag skall*-lista karaktäriseras av en mer hälsosam ton och vikten av att se möjligheterna inom karriären (Fielding 2014:11). Bland annat skriver hon att hon inte ska ”Gnälla p.g.a. ingen karl. Istället utveckla inre stil och auktoritet och självkänsla som fullvärdig kvinna utan karl. Nämligen bästa sättet att få en karl.” (2014:10). Redan på första sidan får läsaren veta att Bridget Jones är singel och att hon är förtjust i sin chef Daniel Cleaver. Bridget är alltså angelägen om att hitta en karl att dela livet med, men vägen dit måste gå genom en stark och självständig kvinna, vilket Bridget inte anser sig själv att vara, men är något hon ständigt påtalar för sig själv (2014:39). Det är inte bara Bridget som ger uttryck för sin ensamhet, det gör också hennes släkt: ”Bridget! Vad ska vi göra *med* dig!” sa Una. ”Ni yrkeskvinnor... inte vet jag! Man kan inte skjuta upp det hur länge som helst, vet du. Tick tack, tick tack!” (2014:19). Detta citat visar på att äktenskap bör gå före karriären och ju tidigare ett äktenskap inleds desto bättre. Dock skriver Bridget om problemen med att hitta kärleken när man kommit upp i åldern. Det känns som nästintill omöjligt att hitta någon att älska och ju äldre man blir desto mer angeläget blir det (2014:139f, 149f, 202). Bridgets mamma är även hon angelägen om att Bridget hittar någon att leva med när hon gång på gång påtalar för henne att Mark Darcy är frånskild och framgångsrik (2014:20). Bridget har dock inget som helst intresse av att lära känna Mark Darcy, åtminstone inte i början. Istället har Bridget helt inriktat på sin chef, Daniel Cleaver. Det är han som får henne att orka med jobbdagen (2014:25). Bridget och Daniels förhållande är dock mer sexuellt än romantiskt, vilket tydligt märks i mejlkonversationen som pågår mellan dem: “[...] och i själva verket njuter jag i hög grad av att bli sextrakasserad av Daniel Cleaver.”

(2014:32). Och när Daniel äntligen, i ett mejl, frågar efter Bridgets telefonnummer, blir hon överlycklig och uttrycker framgången med att beskriva sig själv som ”Oemotståndlig sexgudinna.” (2014:34).

Mmmm. Daniel Cleaver, alltså. Älskar hans sätt att verka syndig och utlevad fast mkt framgångsrik och skärpt. [...]. Frågade mig ganska flirtigt om jag hade fått några fina julklappar. Ska nog ha korta svarta kjolen imorgon. (2014:26).

Även utseendet är en central del av *Bridget Jones dagbok*. Den korta svarta kjolen uttrycker detta. Bridget vill utmana genom sina kläder. I dagboken skriver hon dock att, vilket är något motsägelsefullt sett till hur hon i ovanstående citat verkar tänka kring klädval:

De kloka skulle väl säga att Daniel borde tycka om mig som jag är, men jag är ett veckotidningskulturens barn, knäckt av supermodeller och alltför många frågetest och medveten om att varken personligheten eller kroppen duger i naturligt skick. (2014:68).

Bridget förklarar dock vad som bidrar till hennes sätt att tänka kring utseendet. Veckotidningar fyllda med allt annat än sådant som uppmuntrar till att vara den man är påverkar och har påverkat henne. Hon beskriver allt det en kvinna förväntas göra med sin kropp för att den ska vara perfekt:

Att vara kvinna är värre än att vara lantbrukare – det är så mycket som ska ansas och besprutas: ben ska vaxas, armhålor rakas, ögonbryn plockas, fötter filas, hy peelas och fuktas, finnar rengöras, rötter färgas, ögonfransar svärtas, naglar filar, celluliter masseras, magmuskler tränas. (2014:38).

Bridgets uppfattning av vad hon anser vara viktigt i ett förhållande pendlar mycket. Ena stunden är hon sexfixerad, medan hon nästa sekund är fokuserad på att ett förhållande måste bygga på ömsesidighet. Hon blir besvärad när Daniel slutar höra av sig till henne och ifrågasätter detta genom att i sin dagbok skriva:

Djupt deprimerad. Fast Daniel varit hur pratsam, vänlig och rent av flirtig som helst hela veckan har han inte gett mig någon antydning om vad som pågår mellan oss, som om det vore fullt normalt att ligga med en arbetskamrat och inte göra något mer åt det. (2014:75).

Intressant här är att Bridget uttrycker att hon verkar vilja hitta en man som inte bara tillfredsställer sexuellt, utan också är angelägen om att utveckla detta till något mer hållbart och på något sätt få bekräftat av Daniel att det är på riktigt. Uppseendeväckande

är även att Bridget hela tiden tycks invänta besked från Daniel, hon gör ingenting åt situationen själv. Detta kan ses som ett tecken på en slags underlägsenhet, att Bridget omedvetet underordnar sig mannen. På flera ställen i boken kan läsaren observera att Bridget ofta tänker på att utveckla sig själv till en fullvärdig kvinna. Frågan om ifall hon gör detta kvarstår dock då Bridgets handlingar inte helt tycks överensstämma med det hon egentligen tycker och tänker om något.

Bridget älskar att ha sällskap av en karl och dagdrömmer en hel del, bland annat om semesterresor hon och Daniel gör där hon bär en tunn klänning, öldrickande vid hamnen, solnedgångar, romantiska middagar och sex (2014:147). Drömmarna är till synes mycket ytliga. Ett samtal Bridget och Daniel har visar på utseendefixering och sexism då Daniel säger sig ha receptet på en bantningskur åt Bridget och konversationen belyser hur Daniel ser Bridget som sexobjekt, varken mer eller mindre (2014:165). Även Bridgets mamma anser att Bridget måste förändra sitt utseende för att överhuvudtaget hitta en annan karl efter Daniels otrohet (2014:198).

När jag hade badat färdigt låg Daniel på sängen och fnissade.

'Jag har hittat på en ny bantningsmetod åt dig', sa han.

'Jaså, du tycker att jag är tjock i alla fall!'

'Så här går det till. Hur enkelt som helst. Du ska bara inte äta nånting som du betalar själv. I början är du lite mullig och ingen bjuder dig på middag. Då går du ner i vikt och blir lite långbent och sexig, och då börjar folk bjuda ut dig. Och då går du upp några kilo, och inbjudningarna blir färre och du börjar gå ner igen.'

'Daniel!' exploderade jag. 'Det var det värsta, mansgrisigaste, mest cyniska jag har hört i hela mitt liv!'

'Lägg av Bridge', sa han. 'Det är den logiska förlängningen av vad du innerst inne tror. Jag har ju sagt att ingen vill ha en tjej som ser ut som en vandrande pinne. Alla vill ha en häck som de kan ställa cykeln i och balansera en öl på.'

Jag slets mellan en grotesk vision av mig själv med en cykel parkerad i baken och en öl balanserad ovanpå och raseri över Daniels skamlöst provokativa sexism och en plötslig undran om han kunde ha rätt i fråga om min uppfattning av min egen kropp i förhållande till män, och om jag i så fall borde äta någonting genast och i så fall vad. (2014:165)

Denna konversation är relevant att uppta i analysen eftersom att det är först här Bridget på riktigt ryter ifrån och visar att det Daniel säger inte är acceptabelt. Intressant är dock att Bridget själv får en tankeställare om hon faktiskt tänker om sin egen kropp så som Daniel talar om den och sätter detta i förhållande till hur hon tror att män vill att idealkroppen ska se ut. Bridget skriver dock inget mer om denna händelse i dagboken, vilket lämnar det hela ganska öppet för tolkningar.

Förhållandet med Daniel Cleaver slutade abruptt med en otrohet från hans sida, vilket fick Bridget att må dåligt. Dels på grund av att Daniel har ihop det med en annan kvinna, och dels på grund av Bridgets försök att gå ner i vikt och förändra sin personlighet. Varken viktminskning eller personlighetsförändring fungerade speciellt bra för Bridget i praktiken, hon hade hoppas på att skölja av sorgen med ett nytt och bättre jag (2014:190f).

Mark Darcy, toppadvokaten, är genom merparten av boken ganska osynlig, om man bortser från att de på ett sätt legat och pyrt under ytan då Bridget och Darcys föräldrar är nära vänner, och det är egentligen först mot slutet som Bridget och Darcy har sina första riktiga konversationer med varandra. Till skillnad mot de samtal som Bridget och Daniel har med varandra är samtalen mellan Bridget och Darcy av en helt annan jargong. Plötsligt skymtar intellektualitet och bildning fram, böcker är det som får igång samtalet mellan dem (2014:240ff). Det är dock inte speciellt många konversationer som läsaren får ta del av mellan Bridget och Darcy, vilket leder till att analysen inte kan gå ner på djupet i deras relation. Boken slutar med att Bridget och Darcy förstår sina känslor för varandra och inleder ett förhållande, ett förhållande som till skillnad från det med Daniel är bra (2014:309ff).

5.3 Komparativ analys

Här gör jag en komparativ analys av Elizabeth Bennet och Bridget Jones utifrån det som framkom i analysen ovan. Detta kopplas till och diskuteras utifrån genusteori och tidigare forskning. Här ges dessutom svar på uppsatsens två frågeställningar. Analyssystemat *familj och äktenskap* har ett större utrymme i böckerna och än vad *bildning och karriär* och har av den anledningen gett fler tolkningsmöjligheter. Båda temana bidrar dock till en intressant tolkning ur ett genusperspektiv.

5.3.1 Familj och äktenskap

Familjen är av stor betydelse i *Stolthet och fördom*. Detta märks inte minst när det handlar om att hitta en livspartner, vilket exempelvis syns när Elizabeth anhåller om sina föräldrars tillåtelse att få gifta sig med mr. Darcy (Austen 2011:447). Man är rädd om familjens rykte och vill inte göra något som på något sätt kan få negativa konsekvenser för familjen. Lojalitet är centralt och det tycks vara viktigt att hela familjen är införstådd med och blir informerad även om händelser som endast berör en familjemedlem. Detta märks när Elizabeth berättar för mr Bennet om den tacksamhetsskuld de står i till mr Darcy (2011:449). Nilsson menar i sin studie att ett

giftermål är bidragande till den sociala acceptansen för att en kvinna ska ses som fullvärdig. Liksom Nilssons resultat visar bekräftar också denna uppsats att det är kravfyllt att vara kvinna (2008:25). I *Stolthet och fördom* förväntas Elizabeth gifta sig med en man som inte bara är lämplig för henne själv utan kanske främst med någon som familjen accepterar. Även Kjellsdotters uppsats hävdar att en man med ett bra jobb med god inkomst karaktäriserar hur mannen ska vara. Mannen betraktas som kvinnans hjälte (2007:41ff). Hirdman talar om genuskontraktet vilket säger att det finns en typ av samhällslag som utgår från att det finns en idealtypsrelation (man och kvinna) och att denna tar sig uttryck genom den normerande genusordningen i sociala, ekonomiska och politiska aspekter (2012:463). I *Stolthet och fördom* ser vi prov på genuskontraktet ur dessa tre aspekter: Elizabeth bör gifta sig med en man med god ekonomisk ställning och med en man som är socialt accepterad och, vilket bokens inledning tydligt uttrycker, för att ”Det är en allmänt vedertagen sanning” (Austen 2011:7).

I *Bridget Jones dagbok* verkar familjen vara de sista man berättar för om sina kärleksrelationer. Istället för att gå till familjen och berätta om de känslor Bridget har för Daniel Cleaver vänder hon sig till sina vänner. Familjen är dock angelägen om att få veta om Bridget hittat någon än, inte minst då klockan tickar och åren går (Fielding 2014:19). Bridgets utseende får kritik och enligt Bridgets mamma måste hon förbättra sitt utseende för att hitta en karl. Det finns alltså krav på Bridget, inte bara att hon hittar någon utan också vägen dit och vad hon måste göra för att nå detta mål. Franck skriver om *den manliga blicken* (2009:29f) som kvinnan har och både Bridget själv och hennes familj tycks ha denna blick på Bridget. Detta tyder på en underlägsenhet hos kvinnan då hon bryr sig om hur hon uppför sig i enlighet med hur hon tror att en man vill att hon ska bete sig och vara på. Simone de Beauvoir menar att kvinnan bör ses som sin egen individ fri från den patriarkala normen (Tenngart 2010:114). Den manliga blicken är dock till synes raka motsatsen till Simone de Beauvoirs tankar och Bridget Jones kan med detta synsätt inte anses som en fri och självständig kvinna. När det kommer till att bilda familj verkar det inte vara något som prioriteras. Bridgets egna tankar kring familjebildande blir dock aldrig klart uttryckt av henne själv i boken, men det märks genom uttalanden från hennes mamma och vänner att familj och barn inte är det viktigaste här i livet. Här återfinns en paradox i att just själva äktenskapet tycks vara viktigt, men allt som kanske normalt sett följer med ett äktenskap (familj o.s.v.) inte värderas högre än exempelvis karriären. Då *Bridget Jones dagbok* brukar betraktas som en chick lit är resultatet överensstämmande med Kjellsdotters resultat som visar att trots

att chick lit marknadsförs som böcker om unga, självständiga kvinnor så ligger det en paradox här i att Bridget inte tycks vara så självständig som hon borde. Detta upprätthåller således genussystemets idé om en hierarkisk ordning (Kjellsdotter 2007:44, 46).

Beträffande vägen fram till äktenskapet är sexualitet en faktor. Sexualitet är något som inte alls, åtminstone inte bokstavligen, kommer till uttryck i *Stolthet och fördom* på samma sätt som i *Bridget Jones dagbok*. Hur någon ser ut är och har nog alltid varit viktigt för att hitta den riktiga kärleken, men hur detta uttrycks verkar ha förändrats. Elizabeth Bennet är, vilket analysen visat på, mån om att finna den sanna lyckan i rätt man innan hon binder sig vid eller överhuvudtaget på något sexuellt sätt, befattar sig med en man. Bridget Jones däremot tycks vara raka motsatsen då hon finner det viktigt med att vara sexig, både för sig själv och partnern, men också att bli sexuellt uppmärksammas är av betydelse. Uppmärksamhet är inget som Elizabeth själv verkar eftersträva, men den generella uppfattningen är att hon, liksom hennes systrar, ska giftas bort oavsett om hon eftersträvar uppmärksamhet eller ej.

I ett genusteoretiskt perspektiv kan detta dras till det Butler (2007) säger om en fri och självständig kvinna. Elizabeth visar på självständighet och ger inget utlopp för att vara beroende av uppmärksamhet. Bridget, å andra sidan, är ständigt på jakt efter någon att dela vardagen med och framför allt att bli sedd – kanske inte alltid för den hon är, utan snarare för att hon vill bli sedd för sin kropp och sexighet. Personligheten hamnar här i skymundan. Mia Francks avhandling visar att ungdomslitteratur inte bara ger en bokstavlig skildring av sexualitet. Sexualitet beror också på exempelvis ålder (2009:283f). Detta syns tydligt i *Bridget Jones dagbok* då Bridgets bekanta påtalar att äktenskapets klocka tickar och att det inte blir lättare ju längre hon låter tiden gå.

Sammanfattningsvis kan sägas att familjen och äktenskapets betydelse har ändrats något. En tydlig likhet mellan *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok* är familjens angelägenhet om att Elizabeth och Bridget hittar en livskamrat att dela livet med. För Elizabeths del är valet av man något som rör hela familjen och deras livssituation, medan det i Bridgets fall främst verkar handla om att inte behöva vara ensam hela livet. Ur ett genusperspektiv är det synligt att Elizabeth är styrd av samhällets och familjens förväntningar på att hon måste gifta sig med en man av rätt börd. Bridget, å andra sidan, lever i enlighet med den patriarkala normen men här tycks det istället visa sig på en mer personlig nivå än en samhällelig, både vad gäller äktenskapet som sådant och vägen dit (jfr genuskontraktet, Hirdman 2012:463).

5.3.2 Bildning och karriär

Beträffande bildning och karriär uttrycks detta på olika sätt i böckerna. Elizabeth Bennet porträtteras ofta med en bok i händerna och av både familj och mr Darcy kan man utläsa att bildning, och då kanske främst estetiska färdigheter, ses som något viktigt och attraktivt vilket också definieras som förnuftigt (Austen 2012:49ff). Simone de Beauvoir menar att kvinnan på förhand fått en given identitet att leva efter och bildning verkar underförstådd vara en given och förväntad del av Elizabeths identitet (Tenngart 2010:114). Intressant är att det öppet talas om att en kvinna ska vara bildad, men när det gäller mannen är detta inget man diskuterar. Detta kan hänvisas till den hierarkiska logiken som Hirdman talar om, det vill säga det manliga som samhällets norm (Hirdman 2012:458ff). Precis som Kristina Nilsson fann i sin uppsats har även jag funnit att den fulländade kvinnan i *Stolthet och fördom*, i detta fall Elizabeth, ska inneha dessa färdigheter för att betraktas som en fulländad kvinna. Det tar sig alltså uttryck i personen, snarare än i – som i Bridgets fall – karriären (Nilsson 2008:25). För Bridget Jones är jobbet och karriären central. Däremot verkar bildning och högre färdigheter inte betyda speciellt mycket för att man ska lyckas här i världen. Bridget uttrycker dock att hon vill se fler karriärmöjligheter och läsa fler böcker (Fielding 2014:11). Att böcker och bildning är av värde och betydelse inte bara på ett personligt plan utan också socialt blir tydligt i samtalen Bridget har med Mark Darcy (Fielding 2014: 2014:240ff). En intressant fråga här är om Bridget ser detta som bra för sin egen skull eller som något som kan leda till att hon hittar en livspartner. I så fall placerar sig Bridget i den hierarkiska ordningen, som Hirdman talar om, i annat fall kan hon betraktas som en självständig kvinna så som Simone de Beauvoir menar att en kvinna ska vara (Hirdman 2012:458ff, Tenngart 2010:114).

Sammanfattningsvis kan sägas att bildning och karriär alltid varit viktigt, men på olika sätt. Att ha en bra personlighet för det man gör i arbetslivet tycks idag viktigare än att se kvinnans kunskaper utifrån hennes egen personlighet. Till skillnad från hur bildning skildras som en viktig egenskap för Elizabeth Bennet, som kvinna, kan fokuset sägas ha förflyttats från personen till karriären. Kvinnan verkar idag ha blivit mer objektiviserad, det vill säga kopplad till sina prestationer och färdigheter, snarare än till den hon faktiskt är och det hon kan och är förmögen till att klara av.

6 Diskussion med didaktisk belysning

I detta avslutande kapitel ämnar jag diskutera hur analysen kan användas i gymnasieskolans svenskundervisning kopplat till styrdokumentet och den litteraturdidaktiska forskningen jag redogjort för i avsnitt 3. Slutligen ges förslag på framtida forskning.

6.1 Genus och skönlitteratur ur ett didaktiskt perspektiv

Stolthet och fördom och *Bridget Jones dagbok* har uppvisat både likheter och olikheter beträffande hur kvinnan, i detta fall Elizabeth Bennet och Bridget Jones, framställs. Malte Persson skriver i efterorden till *Stolthet och fördom*, i den utgåva som här ligger till grund för analysen, att deras ”problem förvärras av fysiska avstånd och sociala konventioner, som vi kan vara glada över att slippa. Däremot lider vi lika mycket av samma mänskliga svagheter.” (Efterord, Persson 2011:470). I grund och botten spelar det kanske ingen roll att det skiljer två sekel mellan *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok*, grunden i att vara mänsklig, och kvinnlig, är densamma nu som då.

I gymnasieskolans läroplan för svenskämnet står att eleverna ska kunna förstå den litteratur de läser utifrån sig själva likväl som utifrån ett litteraturhistoriskt perspektiv (*Ämne – Svenska*, Skolverket 2011). Tengberg (2009) menar att eleverna ska kunna se båda dessa perspektiv (Tengberg 2009:170ff). Vad som torde bli problematiskt med detta är om läraren låter ett litteratursamtal falla över för mycket på elevernas egna privata tankar om genuskonstruktioner vilket således kan leda till att den litteraturhistoriska förståelsen kan hamna i skymundan. Att litteratursamtalet glider från själva boken till eleverna själva är dock vanligt i undervisningen (Tengberg 2009:182f). Läroplanen i svenska uttrycker också båda dessa perspektiv (*Ämne – Svenska*, Skolverket 2011). Molloy (2007) menar att elevernas förståelse för och av litteraturhistorien ökar genom att utgå från samtida texter för att sedan arbeta sig bakåt i tiden. På detta vis kan eleverna enklare relatera sina egna erfarenheter och sin egen roll i samhället till det de läser och till hur samhällets förändring är något som genomsyrar litteraturen (s. 130f).

Tenngart (2010) menar att litteratur är bidragande till och förmedlare av genussystemet och hur det konstrueras likväl som dekonstrueras i samhället (Tenngart 2010:117, 123). Då litteratur är en del av svenskämnet på gymnasieskolan är detta alltså något som eleverna möter utifrån det de läser. Vad som ska poängteras är att

svensklärare bör ge eleverna verktyg för att kunna möta olika konstruktioner av genus och hur de tar sig uttryck i genus. Risken finns annars att eleverna endast ser litteraturen som underhållning och inte som något de faktiskt kan lära sig något av (Nilson & Ehriander 2013:131). Slutsatsen är att skönlitteratur kan förmedla kunskaper som både utvecklar eleverna själva och deras förståelse för litteraturhistorien beträffande hur saker och ting hänger ihop i samhället och hur detta förändrats genom tiderna. Att analysera genus i skönlitteratur kan visa på just denna förändring, en förändring som dessutom bygger på såväl kulturella som relationella aspekter och gör det klart för eleverna att genus är dynamiskt (Butler 2007:60).

Det råder inget tvivel om att genus, jämställdhet och litteratur är något som kan kombineras och diskuteras inom svenskämnets ramar. Uppsatsens analys visar att eleverna teoretiskt sett skulle kunna lära sig om genuskonstruktioner utifrån båda perspektiv, under förutsättning att relevanta verktyg för detta ges till eleverna. Ett exempel på ett didaktiskt verktyg kan vara att utgå från olika teman i skönlitterära böcker som eleverna får analysera och därefter försöka se utvecklingen och sambanden mellan äldre och mer moderna texter. Vid läsning av *Bridget Jones dagbok*, som ligger närmre eleverna själva både i tid och troligen också i handling, kan det bli didaktiskt funktionellt att närma sig litteraturhistorien och den enskilda elevens egna tankar och erfarenheter om hur genus idag ser ut. Detta kan sedan, hävdar jag, utgöra en relevant utgångspunkt vid läsning av *Stolthet och fördom* där en liknande diskussion om genus kan föras. Även Tornborg menar på att detta är en god pedagogisk väg att ta (2013:138).

Denna uppsats har inte närmre diskuterat vad böckerna berättartekniskt kan betyda för kvinnobilden som ges i *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok*. Läroplanen för svenskämnet i gymnasieskolan uttrycker tydligt att eleverna ska få möjlighet att diskutera berättarteknik i skönlitteratur (*Ämne – Svenska*, Skolverket 2011). En jagberättare, som i *Bridget Jones dagbok*, blir naturligt mer intim än en tredjepersonsberättare som i *Stolthet och fördom*. En diskussion beträffande hur berättartekniken ser ut kan få eleverna att upptäcka nya perspektiv på genus i relation till hur och vem det är som berättar. En utgångspunkt att ta skulle kunna vara *den manliga blicken* som Franck talar om (2009:29f). Troligen finns det en påtaglig skillnad mellan hur läsaren uppfattar den manliga blicken i *Stolthet och fördom* respektive *Bridget Jones dagbok* då de har två olika berättartekniker. Berättarperspektivet är dessutom högst betydelsefullt för de värderingar som kommer till uttryck i böcker (Larsen 2012:61f).

Adamsson och Lindgren har i sin uppsats visat att skönlitteratur upprätthåller en heteronormativ genusordning, men det är inte alltid den problematiseras. De hävdar att skönlitteratur som inte problematiserar denna typ av genusordning kan få en negativ effekt för elever som inte anser sig passa in i denna, av samhället konstruerade, ordning (Adamsson & Lindgren 2009:57). Hirdman menar också att kvinnans position i samhället bör problematiseras, både beträffande hur kvinnan nu är och då var framställd. Detta för att kunna se genussystemets föränderlighet (2012:463, 469). Mot bakgrund av detta tycks det således vara av stor betydelse att låta eleverna få problematisera genus och hur genus framställs i skönlitteratur.

Avslutningsvis går det att säga att svenskämnet ger öppningar och didaktiska möjligheter för att kunna läsa *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok* såväl ur ett litteraturhistoriskt perspektiv som på ett personligt sätt för eleverna att kunna diskutera, och kanske framförallt problematisera, genus och jämställdhet.

6.2 Framtida forskning

Att skriva denna uppsats har varit lärorikt både ur ett litteraturvetenskapligt och didaktiskt perspektiv. Analysen har visat på möjligheter beträffande en diskussion om genus i skönlitteratur i gymnasieskolans svenskämne vore det intressant att i framtiden undersöka hur verksamma svensklärare tänker kring detta, om och isåfall hur en sådan undervisning bedrivs och vilka skönlitterära verk som väljs ut till förmån för en sådan diskussion. Framtida forskning inom detta område kan också ha didaktiska poänger att hämta i en analyserande jämförelse av de manliga protagonisterna i *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok*. Ett annat sätt att fördjupa sig inom genus i skönlitteratur är att ta en djupare historisk förankring i vald litteratur och ytterligare någon skönlitterär bok utgiven någon gång mellan *Stolthet och fördom* och *Bridget Jones dagbok*. Exempelvis skulle en skönlitterär bok runt 1920-talet kunna vara intressant att analysera då kvinnor vid denna tid fick rösträtt i Sverige. Här skulle en fördjupad förståelse av kvinnobilden och varför den ser ut som den gör i litteratur och samhälle kunna göras. En fråga att ställa är ifall skönlitteraturen är representativ för sin tid och hur den isåfall är det.

Referenser

- Adamsson, Linda & Lindgren, Annika (2009). *Ordning och reda i genusordningen? – En analys av fyra skönlitterära böcker*. Lärarutbildningen vid Södertörns högskola.
- Austen, Jane (2011). *Stolthet och fördom*. Stockholm: Bonnier.
- Butler, Judith (2007). *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*. Göteborg: Daidalos
- Denk, Thomas (2012). *Komparativa analysmetoder*. Lund: Studentlitteratur.
- Fielding, Helen (2014). *Bridget Jones dagbok*. Stockholm: Månocket.
- Franck, Mia (2009). *Frigjord oskuld: Heterosexuellt mognadsimperativ i svensk ungdomsroman*. Åbo: Åbo akademi. Tillgänglig på internet: <https://oa.doria.fi/handle/10024/46848>. Hämtat: 2015-12-30.
- Gulddal, Jesper (2012). ”Tolkning”. I Kjældgaard, Lasse Horne (red.) (2015). *Litteratur: introduktion till teori och analys*. Lund: Studentlitteratur. Stockholm: Natur & Kultur. Sid. 25-35.
- Hirdman, Yvonne (2012). ”Genussystemet – reflexioner kring kvinnors sociala underordning”. I Svedjedal, Johan (red.) (2012). *Litteratursociologi: Texter om litteratur och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. Sid. 455-474.
- Holmberg, Claes-Göran & Ohlsson, Anders (1999). *Epikanalys: en introduktion*. Lund: Studentlitteratur.
- Kjellsdotter, Ylva (2007). *”En kärlekshistoria vi alla drömmer om”: En analys av chick lit ur ett genusteoretiskt perspektiv*. Magisteruppsats i biblioteks- och informationsvetenskap. Högskolan i Borås, 2007.
- Larsen, Gorm (2012). ”Berättare”. I Kjældgaard, Lasse Horne (red.) (2015). *Litteratur: introduktion till teori och analys*. Lund: Studentlitteratur. Stockholm: Natur & Kultur. Sid. 61-73.
- Molloy, Gunilla (2007). *Skolämnet svenska: En kritisk ämnesdidaktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Nationalencyklopedin. Sökord: *Jane Austen*. Hämtat: 2015-12-07.
- Nationalencyklopedin. Sökord: *Helen Fielding*. Hämtat: 2015-12-07.
- Nilson, Maria & Ehriander, Helene (2013). ”Chick lit i klassrummet”. I Nilson, Maria & Ehriander, Helene (red.) (2013). *Chick lit: brokiga läsningar och didaktiska utmaningar*. Stockholm: Liber. Sid. 129-132.

Nilsson, Kristina (2008). *The Accomplished Woman – No Changes Accomplished?: A Comparison of the Portrayal of Woman in Jane Austen's Pride & Prejudice and Helen Fielding's Bridget Jones*. Kandidatuppsats i engelska, Växjö universitet.

Skolverket (2011). *Ämne – Svenska*. Tillgängligt på internet: <http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/gymnasieutbildning/gymnasieskola/sve?tos=gy&subjectCode=SVE&lang=sv>. Hämtat: 2015-12-30.

Skolverket (2011). *Läroplan, examensmål och gymnasiegemensamma ämnen för gymnasieskola 2011*. Tillgängligt på internet: http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl_=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwtpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D2705. Hämtat: 2015-12-30.

Tengberg, Michael (2009). "Förhandlingar om genus i skolans litteratursamtal: En interaktionsanalys". *Pedagogisk forskning i Sverige*, 14(3): 169-190. Tillgänglig på internet: <http://kau.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A613967&dswid=6185>. Hämtat: 2015-12-27.

Tenngart, Paul (2010). *Litteraturteori*. Malmö: Gleerup.

Tornborg, Emma (2013). "Populärlitteratur i klassrummet". I Nilson, Maria & Ehriander, Helene (red.) (2013). *Chick lit: brokiga läsningar och didaktiska utmaningar*. Stockholm: Liber. Sid. 133-140.

Wernersson, Inga (2012). "Om genusordning förr och nu – betydelsen av utbildning". I Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger, Liberg, Caroline. *Lärande Skola Bildning: Grundbok för lärare*. Stockholm: Natur & Kultur. Sid. 381-402.